

Vejledning om departementernes finansielle tilsynsforpligtelse

Juni 2024

Vejledning om departementernes finansielle tilsynsforpligtelse
Juni 2024

Denne publikation er udarbejdet af:
Økonomistyrelsen
Landgreven 4
1301 København K

Elektronisk publikation
ISBN: 87-7956-780-0

Publikationen kan hentes på
Økonomistyrelsens hjemmeside oes.dk

Indhold

1. Indledning	5
1.1 Baggrund og formål	5
1.2 Afgrænsning	5
1.3 Målgruppe	5
1.4 Vejledningens retslige status	6
2. Den finansielle tilsynsforpligtelse	8
2.1 Den tredje forsvarslinje	8
2.2 Tilsynsforpligtelsens formål	9
2.3 Tilsynsforpligtelsens omfang	9
2.4 Tilsynsforpligtelsens indhold	10
2.5 Tilsynets udførelse og opfølgning herpå	10
2.6 Roller og ansvarsfordeling	11
2.6.1 Departementet	11
2.6.2 Virksomheden	12

Indledning

1. Indledning

Forsvarlig forvaltning af offentlige midler forudsætter gode interne finansielle kontroller samt tilsyn med underliggende virksomheder.

Denne vejledning fokuserer på departementets finansielle tilsynsforpligtelse med det statslige regnskabsvæsen mv.

1.1 Baggrund og formål

Princippet om ministerstyre indebærer, at ministerens departement har det overordnede tilsynsansvar for virksomhederne på ministerområdet.

Departementet tilrettelægger regnskabsvæsenet inden for sit ministerområde, herunder fører kontrol med overholdelsen af reglerne om statens regnskabsvæsen bl.a. med det formål, at regnskabsvæsenet skal bidrage til en sikker og effektiv økonomiforvaltning samt påtegningen i virksomhedens årsrapport.

Denne vejledning fokuserer på de grundlæggende krav til departementets finansielle tilsynsforpligtelse, herunder tilsynet med overholdelsen af reglerne om statens regnskabsvæsen.

1.2 Afgrænsning

Denne vejledning fokuserer på det finansielle tilsyn, der er reguleret af lov nr. 131 af 28. marts 1984 om statens regnskabsvæsen mv. (Statsregnskabsloven), bekendtgørelse nr. 116 af 19. februar 2018 om statens regnskabsvæsen mv. (Regnskabsbekendtgørelsen) og bekendtgørelse nr. 924 af 20. juni 2023 om intern kontrol mv. i relation til det statslige regnskabsvæsen, herunder intern finansiell kontrol.

1.3 Målgruppe

Vejledningen henvender sig til ledelsen i alle departementer, der er ansvarlig for, at:

- tilrettelægge regnskabsvæsenet inden for ministerområdet,
- føre kontrol med overholdelsen af reglerne for regnskabsvæsenet,
- sikre tilvejebringelsen af de fornødne oplysninger til brug for den løbende interne regnskabsopfølgning, den periodiske regnskabsafleggelse samt den årlige udfærdigelse af statsregnskabet og årsrapporter.

Derudover er vejledningen relevant for medarbejdere i departementerne, som arbejder med finansielt tilsyn samt kontrolmiljøansvarlige og ledelsen i statslige virksomheder.

1.4 Vejledningens retslige status

Denne vejledning er ikke en juridisk bindende regulering og er således ikke i sig selv regulerende.

Vejledningen er ikke udtømmende. Det betyder, at et departement ikke er begrænset af beskrivelserne i denne vejledning i forbindelse med tilrettelæggelsen af det departementale finansielle tilsyn.

Den finansielle tilsynsforpligtelse

2. Den finansielle tilsynsforpligtelse

Statsregnskabsloven, Regnskabsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om intern kontrol mv. udgør de centrale regelsæt, der regulerer regnskabsområdet for statslige virksomheder, herunder fastsætter bestemmelser om departementets finansielle tilsynsforpligtelse.

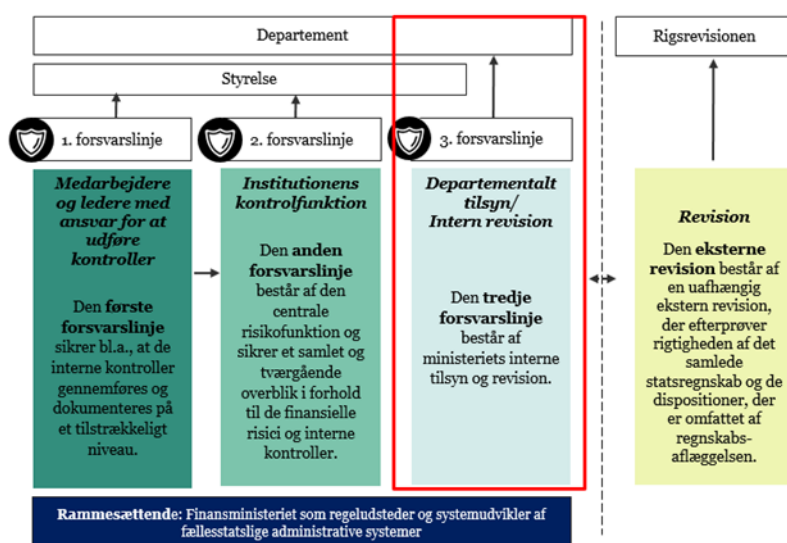
Departementets finansielle tilsynsforpligtelse i form af tilsyn er placeret i tredje forsvarslinje, jf. vejledning om intern finansiell kontrol.

Dette afsnit beskriver kort formålet, omfanget og indholdet af departementets tilsyn, herunder udførelse og opfølgning på tilsynet. Afsnittet afsluttes med en beskrivelse af roller og ansvarsfordeling mellem departement og underliggende virksomheder.

2.1 Den tredje forsvarslinje

Det departementale tilsyn i tredje forsvarslinje er en helt central kontrol i et internt finansielt kontrolsystem, hvor det overordnede tilsynsansvar påhviler departementet.

Departementets tilsyn er placeret i 3. forsvarslinje i modellen: ”De tre forsvarslinjer”, jf. nedenstående figur:

Det er op til departementet at fastlægge, hvordan tilsynsforpligtelsen og styringsansvaret skal udøves. Departementet har i udførelsen af sin tilsynsforpligtelse en række forskellige redskaber og muligheder for at sikre kvaliteten af arbejdsgange og kontrolindsatser i virksomhederne, fx udpegning af tilsynsadministrator, kontrolmiljøansvarlig, oprettelse af en departemental tilsynsfunktion eller en intern revision.

Det følger af de statslige bevillingsregler, at ministeren er ansvarlig for de givne bevillinger og ministeriets dispositioner af disse, jf. Budgetvejledning 2021, punkt. 2.2.1.

2.2 Tilsynsforpligtelsens formål

Formålet med departementets tilsyn er løbende at vurdere, om reglerne for regnskabsvæsnet overholdes inden for ministerområdet og er tilrettelagt hensigtsmæssigt, pålideligt og forsvarligt, så det sikrer tilvejebringelsen af de fornødne oplysninger til brug for den løbende interne regnskabsopfølgning, den periodiske regnskabsaflæggelse, budget- og udgiftsopfølgninger samt den årlige udfærdigelse af statsregnskabet og årsrapporter.

Det er departementet der har det overordnede styrings- og tilsynsansvar for hele ministerområdet, herunder for den del af det departementale tilsyn, som er hjemlet i Regnskabsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om intern kontrol mv.

2.3 Tilsynsforpligtelsens omfang

Tilsynet med regnskabsvæsnet dækker alle virksomheder på ministerområdet. Departementets tilsynsadministrator tilrettelægger tilsynets omfang og emner ud fra en samlet vurdering af væsentlighed og risiko for ministerområdet.

Tilsynets omfang kan bero på virksomhedernes strategiske, økonomiske og forretningsmæssige betydning for opgavevaretagelsen på ministerområdet (væsentlighed og risiko).

Tilsynet efterprøver i udgangspunktet ikke rigtigheden af det underliggende grundlag, men baserer sig på modtagne informationer fra virksomheden.

Hvis der konstateres uregelmæssigheder med overholdelsen af reglerne for regnskabsvæsnet, eller departementet af andre årsager, fx ved rapportering om regelbrud eller besvigelser, vurderer, at det er relevant, kan tilsynsadministratoren vælge at gennemføre et udvidet eller skærpet tilsyn.

2.4 Tilsynsforpligtelsens indhold

Det er departementets overordnede ansvar, at der i de underliggende virksomheder på ministerområdet findes de nødvendige forretningsgange, risikovurderinger og interne kontroller. Samtidig skal departementet føre kontrol med egen overholdelse af reglerne for regnskabsaflæggelsen. Departementet skal også sikre, at der tilvejebringes nødvendig information til økonomistyring, herunder bevillingsopfølgning på ministerområdet og input til statsregnskabet samt årsrapportudarbejdelse.

For at leve op til sit tilsynsansvar skal departementet som minimum:

- Påse at virksomheden har fastlagt og løbende vedligeholdt politikker, retningslinjer og forretningsgange om regnskabsvæsnets i virksomhedens instrukser.
- Påse at virksomheden har effektive interne kontroller, der understøtter den løbende interne regnskabsopfølgning, den periodiske regnskabsaflæggelse samt den årlige udfærdigelse af statsregnskabet og årsrapporter.
- Påse at virksomheden kontrollerer og godkender virksomhedsregnskabet i forbindelse med, at departementet godkender ministeriets samlede regnskab, herunder virksomhedernes årsrapporter over for Økonomistyrelsen og Rigsrevisionen.
- Påse at virksomheden kontrollerer og godkender bevillingsafregningen.
- Påse at it-anvendelsen til regnskabsdata foregår hensigtsmæssigt, pålideligt og sikkerhedsmæssigt forsvarligt. Dette inkluderer tilsyn og kontrol med de administrative forretningsgange og interne kontroller, der understøtter it-anvendelsen til regnskabsdata, i det omfang ansvar og opgaver ikke er overflyttet til et servicecenter.
- Påse at virksomheden periodisk foretager en væsentligheds- og risikovurdering af regnskabsvæsnets med henblik på at minimere risikoen for fejl og mangler i forbindelse med den løbende interne regnskabsopfølgning, den periodiske regnskabsaflæggelse samt den årlige aflevering af bidrag til statsregnskabet og udarbejdelse af årsrapporter.
- Påse at virksomheden har taget stilling til bemærkninger og anbefalinger fra revisionsmyndigheder og har særligt fokus på væsentlige forhold og fremdriften heri.
- Søge relevant information fra virksomheden bl.a. med henblik på at betrykke sig om, at de regnskabsførende institutioner har en regnskabsmæssig organisering, herunder i forhold til størrelse, kompetence mv., til at de kan gennemføre en forsvarlig tilrettelæggelse af regnskabsvæsnets.
- Grib ind og foretage de nødvendige handlinger, hvis departementet bliver opmærksom på væsentlige problematiske forhold i virksomhederne.

2.5 Tilsynets udførelse og opfølgning herpå

Departementets tilsyn med overholdelse af reglerne for regnskabsaflæggelsen på ministerområdet er en integreret del af ledelses- og styringsopgaverne.

Departementet udmønter rammerne for tilsynet og følger op på tilsynsaktiviteterne. Den konkrete udmøntning af departementets tilsyn fremgår af departementets tilsynsplan.

Tilsynet med overholdelse af reglerne for regnskabsaflæggelsen bygger bl.a. på dialog og samarbejde mellem departement og virksomheder. Departementet skal have et tilstrækkeligt vurderingsgrundlag. Vurderingsgrundlaget kan ikke alene baseres på virksomhedens egne vurderinger. Udførelsen af tilsynet skal dokumenteres.

Vurderingsgrundlaget for tilsyn kan bl.a. sikres ved at anmode virksomheden om følgende informationer:

- Har virksomheden foretaget væsentlige ændringer i politikker og retningslinjer om regnskabsvæsenet, herunder ajourført i virksomhedens instrukser?
- Har virksomheden kontrolleret og godkendt de månedlige og kvartalsvise virksomhedsregnskaber?
- Har risikovurderingen givet anledning til igangsættelse af forbedringstiltag eller væsentlige ændringer?
- Har virksomheden aktivt taget stilling til bemærkninger og anbefalinger fra revisionsmyndigheder?
- En rapporteringspligt til tilsynet, hvis der opstår noget væsentligt eller kritisk i styrelsen i forhold til regnskabsaflæggelse eller andre finansielle forhold.

Departementets løbende ledelses- og styringsdialog med de underliggende virksomheder kan indgå som en del af vurderingsgrundlaget for tilsynet.

Bestemmelse om departementets tilsyn, herunder opfølgning på tilsynsplanens tilsynsaktiviteter, samt rapportering herom, skal beskrives i ministerieinstruksen.

2.6 Roller og ansvarsfordeling

2.6.1 Departementet

Departementet er som overordnet myndighed tilsynsansvarlig for det samlede ministerområde, men kan uddelegere tilsynsopgaven til en anden myndighed på ministerområdet, der kompetence- og ressourcemæssigt kan varetage tilsynsfunktionen. Det overordnede tilsynsansvar påhviler dog fortsat departementet.

Departementet har ansvaret for, at følgende opgaver bliver udført:

- Udpege én der koordinerer tilsynsopgaven på tværs af ministerområdet.
- Rapportere om tilsyn foretaget i departementet på tværs af ministerområdet samt sikre en proces for, at den øverste ledelse forholder sig til af departementets tilsyn.
- Udarbejde en ledelsesgodkendt tilsynsplan ud fra væsentlighed og risiko.
- Føre tilsyn med, at der bliver fulgt op på revisionsbemærkninger på tværs af ministerområdet.
- Føre tilsyn med, at der bliver fulgt op på, at underliggende virksomheders forretningsgange og instrukser vedligeholdes og opdateres.
- Udarbejde forretningsgange for rapportering om regelbrud og besvigelser til Rigsrevisionen, herunder følge op på efterlevelsen.

2.6.2 Virksomheden

Ansvaret for at varetage regnskabsvæsenet ligger hos ledelsen i den enkelte virksomhed.

Den enkelte virksomhed har ansvaret for, at følgende opgaver bliver udført:

- Udpege én der sikrer, at det interne finansielle kontrolmiljø vedligeholdes, at forretningsgange risikovurderes i relevant omfang samt at relevante og effektive kontroller gennemføres og dokumenteres.
- Virksomheden har etableret og beskrevet forretningsgange, instrukser mv. relateret til det interne finansielle kontrolmiljø, og sikre at disse følges.
- Følge op på ændringer i virksomhedens finansielle risikovurderinger.
- Give departementet ubegrænset adgang til alle virksomhedens oplysninger mv.
- Følge op på virksomhedens revisionsbemærkninger
- Rapportere om regelbrud og besvigelser til departementet
- Rapportere om væsentlige risici til departementet.

oes.dk